

Ank. till Riksdagens kansli den 3 april 1908, kl. 3 e. m.

Andra Kammarens kanslideputerades utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af § 15 i kammarens arbetsordning.

Till undertecknades utlåtande har öfverlämnats en af herr *E. O. V. Wavrinsky* i Stockholm väckt motion, n:o 8, hvaruti han föreslår, att § 15 mom. 2:o och 4:o i Kammarens arbetsordning måtte erhålla följande lydelse:

»2:o. Omförmälda protokoll skall å fjärde dagen därefter, hädagad oberäknad, om Kammarerna då sammanträder, eller i motsatt händelse vid Kammarens näst därefter inträffande sammanträde af sekreteraren uppläsas samt, sedan Kammarerna detsamma godkänt, förses med talmannens anteckning därom.»

»4:o. Yttrande, som ledamot under öfverläggning i ärende afgifvit, skall sist andra dagen därefter, hädagad oberäknad, klockan 10 förmiddagen finnas för genomläsning tillgängligt i Kammarens kansli och för sådant ändamål där förblifva under nästföljande dag. Ledamot, som före utgången af nämnda tid justerar sitt yttrande, göre därå anteckning om verkställd justering; annan ledamot dock obetaget att påkalla särskild justering däraf inför Kammarerna vid det i 2 mom. omförmälda tillfälle. Har ledamot icke inom stadgad tid justerat sitt yttrande, anses detsamma ändock såsom justerat och förses med påskrift därom af vederbörande tjänsteman. Yttrandena skola därefter ofördröjligen tryckas och arkvis utdelas samt alla yttrandena från samma plenum sedermera i ett häfte sammanföras.»

För jämförelse meddelas här i ett sammanhang den nuvarande lydelsen af mom. 1:o—4:o i förenämnda paragraf:

»1:o. Vid Kammarens sammanträde före sekreteraren under talman-
nens inseende protokoll, upptagande ämnet för öfverläggningen, namnen
å de ledamöter, som därunder yttra sig, talmannens propositioner, utgån-
gen af omröstning, där sådan äger rum, och det slut, hvartill Kammar-
en i hvarje mål kommer.

2:o. Omförmälda protokoll skall å sjunde dagen därefter, om Kam-
maren då sammanträder, eller, i motsatt händelse vid Kammarens näst
därefter inträffande sammanträde, af sekreteraren uppläsas samt, sedan
Kammaren detsamma godkänt, förses med talmannens anteckning därom.

3:o. Yttranden, som ledamöter vid Kammarens sammanträde afgifva,
skola därunder, så vidt ske kan, ordagrant upptecknas af särskilde, för
sådant ändamål anställde tjänstemän.

4:o. Yttrande, som ledamot under öfverläggning i ett ärende afgifvit,
skall sist tredje dagen därefter klockan 10 förmiddagen finnas för genom-
läsning tillgängligt i Kammarens kansli och för sådant ändamål där för-
blifva under nästföljande tre dagar. Ledamot, som före utgången af
nämnda tid justerar sitt yttrande, göra därå anteckning om verkställd
justering; annan ledamot dock obetaget att påkalla särskild justering
däraf inför Kammar-
en vid det i 2 mom. omförmälda tillfälle. Har leda-
mot icke inom stadgad tid justerat sitt yttrande, anses detsamma ändock
såsom justerat och förses med påskrift därom af vederbörande tjänste-
man.»

Motsvarande bestämmelser finnas ock i Första Kammarens arbets-
ordning med hufvudsakligen ingen annan olikhet, än att de uppteck-
nade yttrandena skola finnas för genomläsning tillgängliga under näst-
följande *fyra* dagar, sedan de å Kammarens kansli aflämnats af steno-
graferna.

I motionen konstaterar motionären till en början, att bland intresse-
rade länge och allmänt klagats öfver det långa dröjsmålet innan Riks-
dagens diskussionsprotokoll bli tillgängliga i tryck, och att, ehuru detta
missförhållande erkänts, ingen kraftigare verkande åtgärd är vidtagen
för att undanröja detsamma. Efter att därpå hafva anført de nu gäl-
lande bestämmelserna i ämnet, fortsätter han:

»Är det nu nödvändigt, att upptecknandet eller rättare utskrifvandet
af yttrandena och deras genomläsning och rättande, »justeringen», skall

behöfva taga så lång tid? Hvad utskrifningen vidkommer har jag svårt att bedöma, huruvida den tillmätta tiden, tills anförandena skola föreligga för justering, kan tåla vid någon afknappning. Efter de långa plena, som räcka hela dagen och intill och öfver midnatt, torde den anslagna tiden med det antal stenografer, som nu bruka anställas, vara behöflig och någon gång kanske till och med väl knapp. Men hvad hindrar, att kanslipersonalen för ändamålet ökas, synnerligast under Riksdagens senare skede, då täta och långa plena ofta förekomma? Och i början af Riksdagen torde, äfven med det nu brukliga antalet stenografer, ett stadgande, att yttrande, som ledamot i ärendet afgifvit, skall sist *andra* dagen därefter klockan 10 förmiddagen vara till granskning färdigt, ej vålla några större svårigheter.

Hvad sedan justeringstiden vidkommer, så bör den utan olägenhet kunna inskränkas till *två* dagar, d. v. s. till en dag utöfver den dag, då yttrandena klockan 10 förmiddagen blifvit till genomläsning i kansliet aflämnade. Jag anser, att en sådan förkortning af justeringstiden skulle vara enbart till gagn. Meningen med genomläsningen af de upptecknade yttrandena är ju ej att stila upp dem eller ännu mindre helt och hållet omforma dem, endast att tillse, att yttrandena äro korrekt återgifna och begripliga. Anspråken på omredigering växa i den mån tiden tillåter sådan. Det bör också vara lättare att ihågkomma både hvad man yttrat och att detta skall genomläsas, därest det sker snart efter det yttrandet hållits. Uppskof därmed bör icke vara någon vinst. Diskussionsplena hållas i regeln på onsdagar och lördagar, mera undantagsvis på de öfriga dagarna i veckan. Efter ett plenum på onsdag skulle enligt min uppfattning yttrandena vara till genomläsning upptecknade klockan 10 förmiddagen på fredag och indragas på lördag afton samt hithörande protokollet i kammaren uppläsas på måndag eller senast på tisdag, då ju i regeln bordläggningsplenum äger rum. Efter plenum på lördag aflämnas yttrandena på tisdag och indragas onsdag afton. Protokollet uppläses senast på fredag. Härefter drager tryckningen alldeles för lång tid därigenom att ingenting blir i tryck tillgängligt förr än allt som hör till samma plenum sammanförts i ett häfte. I den danska riksdagen tryckes och utdelas ark efter ark i följd, och så kort justeringstid medgifves, åtminstone folketsmännerna, att deras yttranden lära föreligga i tryck på tredje dagen efter det anförandet hölls. Då det är bekvämt och fördelaktigt att få yttrandena för hvarje plenum bevarade häftesvis, tills de bli i sin helhet inbundna, är det ej min afsikt att däri söka någon

ändring, men ingenting hindrar, att protokollet för hvarje plenum utdelas arkvis, tills allt hvad som hör till samma plenum samlats. Den ökade kostnad, som förorsakas af tryckningen i större upplaga, är ej nämnvärd i förhållande till den fördel en sådan anordning skulle erbjuda i många fall, synes det mig.»

På grund af det anförda föreslår därför motionären, att Andra Kam-maren måtte besluta att åt § 15 i sin arbetsordning gifva den förändrade lydelse, som ofvan angifvits.

Det är icke första gången som frågan om ett snabbare tillhanda-hållande i tryck af Riksdagens, och särskildt Andra Kammarens, proto-koll är å bane. Detta har upprepade gånger ägt rum, i all synnerhet under det nya riksdagsskicket's första skede.

Vid de första riksdagarna efter 1866 verkställdes ej uppteckningen af diskussionerna i kamrarna stenografiskt, utan i allmänhet allenast, för så-vidt detta med användande af vanlig skrift kunde äga rum. Man sak-nade tillgång till kunniga stenografer i tillräckligt antal. I Andra Kam-marens den 13 april 1867, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af dåvarande representanten för Stockholms stad kommerserådet J. Sjöberg afgifvet förslag, antagna arbetsordning, är ej heller något sådant steno-grafiskt upptecknande förutsatt. Den tid, inom hvilken kammarledamö-ternas skriftligen upptecknade yttranden skulle vara tillgängliga å kansliet för justering, var i denna arbetsordning ursprungligen angifven till »sist å *andra* dagen därefter kl. 10 f. m.» Detta ändrades emellertid 1879 till nu gällande bestämmelse eller »sist å *tredje* dagen», detta af anled-ning att den förut stadgade tiden dåmera befunnits för kort för notarierna.

I sammanhang med de förslag om ett snabbare tillhandahållande af diskussionsprotokollen, som tid efter annan väcktes, framkommo äfven förslag att, efter vissa utländska föredömen, utgifva en *riksdagstidning* eller ett *sammandrag af kamrarnas protokoll*, hvarmed man åsyftade att ernå fördelen af en snabbare och på samma gång tillförlitligare känne-dom om Riksdagens förhandlingar, än genom den periodiska pressen kunde äga rum, därvid man dock äfven tänkte på, att en sådan publikation kunde vara till gagn för denna press.

Det första förslaget om en dylik *riksdagstidning* väcktes redan vid

1867 års riksdag i Första Kammaren af friherre A. C. Raab. Nämnda kammares tillfälliga utskott tillstyrkte utgifvandet af ett »Sammandrag af Riksdagens förhandlingar», hvilket också af kammaren bifölls. Men Andra Kammaren, till hvars behandling saken sedan gick, afslog förslaget och beslöt i stället uppdraga åt kanslideputerade att gifva »förslag å de åtgärder, som kunde anses nödiga på förhand vidtaga till vinnande af det syftemål, att Kammarens förhandlingar kunde vid en blifvande riksdag på ändamålsenligaste sätt till trycket befordras och göras för allmänheten tillgängliga».

Kanslideputerade afgåfvo i anledning häraf redan vid samma riksdag ett utlåtande, hvori de uttalade som sin mening, »att diskussionsprotokollet i kamrarne måtte i sin helhet och så skyndsamt som möjligt komma allmänheten tillhanda». »Med något annat än ett sådant offentliggörande bör, efter deputerades mening, Riksdagen icke befatta sig. Referatet för dagen af hvad i kamrarne förefallit bör lämnas helt och hållet åt den enskilda företagsamheten». Kanslideputerade meddelade vidare, att de tänkt sig, att protokollet i regel borde utgifvas i mindre häften af 2—4 ark. Det borde vara färdigt att utgifvas inom 14 dagar, hvilket var »tillräcklig god tid enligt våra förhållanden». — Detta kanslideputerades memorial bifölls af Andra Kammaren den 11 maj 1867.

Vid riksdagen 1870 återkom friherre Raab med sin motion om en riksdagstidning. Den afstyrktes då af kanslideputerade, till hvilkas yttrande den öfverlämnades, af skäl att man saknade tillräckligt antal stenografer, och afslogs. En af herr J. A. Åstrand vid samma riksdag i Andra Kammaren väckt motion, gående ut på, att hvarje anförande måtte kopieras och den i kansliet förvarade kopian utlämnas till tryckning, om det korrigerade exemplaret icke återlämnades inom den bestämda tiden, blef ock på kanslideputerades hemställan afslaget.

Ett nytt förslag i liknande syfte som friherre Raabs väcktes vid 1873 års riksdag af herr Jöns Rundbäck, som hemställde om utgifvande af en riksdagstidning eller riksdagsberättelse under namn af »Svenska Riksdagens förhandlingar» — hvartill han såsom förebild i afseende på omfattning och innehåll framställde de s. k. protokollsutdragen, något kompletterade, särskildt genom upptagande af talarnes namn och huruvida de talat för bifall eller afslag i en fråga. För sagda ändamål önskade han äfven en hastigare uppsättning, justering och tryckning af diskussionsprotokollen. Motionen remitterades först till kanslideputerade, hvilka dock förklarade sig anse densamma icke tillhöra deras behandling och

återlämnade den. Det tillfälliga utskott, som därefter fick mottaga motionen, anmärkte, som synes icke utan skäl, att en dylik riksdagsberättelse, som snarast liknade ett register, torde blifva föga begärlig för allmänheten, och afstyrkte förslaget, som också föll i Kammaren.

Samtidigt voro liknande förslag å bane i *Första Kammaren*. Märkligast af dessa voro tvänne, som väcktes vid *1874 års riksdag*, det ena af f. d. statsrådet F. F. Carlson och det andra af justitieombudsmannen N. A. Fröman, den sistnämnde under många år kanslideputerad. Det förra upptog ånyo den gamla tanken om utgifvande af en tryckt skrift om Riksdagens förhandlingar. Den sistnämnde föreslog att, för att åstadkomma ett snabbare tillhandahållande af Kammarens förhandlingar och för att kunna påräkna till detta ändamål erforderliga stenografkrafter, måtte anställas en protokollsföreståndare med ett visst antal snabbskrifvare under sig. Mellan riksdagarna borde denne anordna undervisning i stenografi. Han skulle ansvara för protokollets tryckning och därjämte senast inom 48 timmar låta utgifva ett sammandrag af detsamma, innefattande, bland annat, ett återgifvande i korthet af talarnes yttranden. Förslagen afstyrktes af *Första Kammarens* tillfälliga utskott, men *Kammaren* beslöt uppdraga åt kanslideputerade att ordna saken. *Andra Kammarens* tillfälliga utskott, som därpå fick frågan för yttrande, hemställde, att densamma måtte öfverlämnas till riksgäldsfullmäktige att ordna. Under debatten i *Kammaren* uppträdde flera betydande ledamöter af densamma för att något borde åtgöras, men *Kammaren* beslöt på hemställan af herr Ivar Månsson i Trää att afslå alltsammans.

Vid *1875 års riksdag* väckte herr Arvid Gumælius i en den 13 februari afgifven motion, i anslutning tydligen till den diskussion, som i ämnet föregående år ägt rum, förslag, att de utskrifna anförandena skulle hållas tillgängliga i kansliet, för ett förmiddagsplenum kl. 10 f. m. dagen därefter och för eftermiddagsplenum kl. 10 f. m. andra dagen efter sammanträdesdagen; anförandena borde sedan å kansliet *förblifva* under 24 timmar och sedermera justeras i *Kammaren* vid det sammanträde, som inträffade näst efter granskningstidens utgång. För motionens behandling tillsattes ett enskildt utskott, hvori herr J. Sjöberg var ordförande. I utlåtande, som afgafs den 29 april 1875, afstyrkte utskottet det väckta förslaget: det framhölls förnämligast, att för dess genomförande antalet notarier måste ökas, hvilket skulle föranleda väsentligt höjda kostnader, att granskningstiden blefve för kort isynnerhet för ledamöter, som voro betungade med trägen utskottstjänstgöring,

samt att vinsten, helst utan likställighet inom medkammaren, vore obetydlig. Kammaren godkände ock för sin del utskottets förslag.

Slutligen väcktes vid 1905 års riksdag af herrar G. Elowson och S. Palme förslag om utgifvande med största möjliga skyndsamhet af ett sammandrag af Kammarens diskussioner, »vare sig såsom bilaga till Kammarens officiella protokoll eller såsom bilaga till någon i hufvudstaden utkommande daglig tidning»; åt kanslideputerade borde uppdragas att föranstalta om de ändringar i arbetssättet och om anställning af det ökade antal notarier, som för ändamålet erfordrades. Motionärerna hemställde om tillsättande för motionens behandling af ett enskildt utskott; men på yrkande af, bland andra, herrar Hedin, Branting och Hans Andersson blef den utan remiss afslagen.

Inom utlandets riksförsamlingar äro utgifningen och tillhandahållandet åt allmänheten af diskussionsprotokollen ordnade på olika sätt. I allmänhet torde det ske snabbare än hos oss. I all synnerhet är detta fallet, där den s. k. analytiska redogörelseformen kommit till användning, d. ä. en refererande eller sammanträngd redogörelse af diskussionerna, som åstadkommes genom kanslipersonalen utan någon föregående granskning af riksdagsmännen själfva.

Rörande det sätt, hvarpå protokollets förande och utgifvande inom Andra Kammaren nu är ordnad, bör, utöfver hvad arbetsordningen innehåller och motionären därom upplyser, följande här meddelas.

Uppteckningen af talarnes anföranden sker numera i sin helhet stenografiskt. För sådant ändamål äro anställda 16 notarier, hvilket antal varit oförändradt alltsedan 1875, samt ett mindre antal s. k. reviderande notarier eller förste notarier, ursprungligen tre, numera fyra. Notarierna äro indelade till tjänstgöring två och två, hvarje lag sitter $\frac{1}{2}$ timme åt gången — tidigare var tiden endast $\frac{1}{4}$ timme, men har sedermera blifvit ökad. Under ett plenum på 4 timmar kommer således hela antalet att tjänstgöra. Hvar och en af kontrollnotarierna, hvilka jämväl äro stenografer, har i regel två timmars tjänstgöring åt gången; tiden utsträcker dock något, då så behöfves för att undvika ombyte under det en talare har ordet. Omedelbart efter sittningens slut börja notarierna dechiffringen och utskrifningen af det stenografiska referatet, som af notarien skall aflämnas till förste notarien, beträffande förmiddagsplenum följande dag kl. 7 e. m. och vid eftermiddagsplenum andra dagen där-

efter kl. 10 f. m. Efter längre plena har det befunnits att denna tid, oaktadt ihärdigt arbete, är ganska knapp; och tiderna för aflämnandet af uppteckningarne till förste notarierna har då förlängts, hvilket gjort, att den tid, som varit åt dessas arbete anslagen, måst förkortas, enär man alltid hållit på att de upptecknade anförandena skolat framläggas i kansliet inom den i arbetsordningen angifna tiden.

Sedan protokollet på sjunde dagen efter plenum justerats och aflämnats för tryckning, vidtager denna. Enligt de af riksgäldsfullmäktige med boktryckaren upprättade kontrakten tryckes 1 à 2 ark om dagen; tiden för protokollets färdigtryckande beror alltså på arkalet i detsamma. Då tid därjämte måste afses för korrekturläsningen, som omfattar så väl ett första som ett andra korrektur, kan således i allmänhet icke ett protokoll på 4 ark eller 64 sidor vara färdigtryckt på kortare tid än 4 à 5 dagar; kommer lördag och söndag emellan, då arbetet å tryckerierna är inskränkt eller ligger nere, blir tiden framskjuten i motsvarande mån. Häftningen af protokollen verkställas på helt kort tid och kan ej sägas förorsaka något dröjsmål med deras utlämnande.

Ett protokollshäfte om 64 sidor, hvilket torde vara det normala för ett längre förmiddagssammanträde, skulle alltså vara färdigt till utdelning om 12 à 14 dagar. Hvad som emellertid gör att det ofta dröjer vida längre är att ledamöternas justering drager längre tid, än den i arbetsordningen angifna. Visserligen torde det vara arbetsordningens mening, att de yttranden, som icke äro granskade inom den tid, som i arbetsordningen bestämmes, skola i allt fall gå till tryckning; men ofta äro de icke tillgängliga, utan hafva af ledamoten hemtagits från kansliet. Och färdigtryckningen af protokollet anses icke böra ägarum, utan att äfven de felande yttrandena inkommit. Härigenom uppkommer emellertid ofta nog ett ganska afsevärdt dröjsmål i tryckningen. I Första Kammaren, där de upptecknade yttrandena kringständas till ledamöterna för justering, iakttagas det förfarande, att hvarje ledamot, som underlåtit i rätt tid återställa yttrandet, tillsändes en anmaning att skyndsamt tillställa tryckeriafdelningen detsamma, vid äfventyr att det eljest kommer att tryckas i ett tillägsblad till Kammarens protokoll. Något sådant tillvägagående, som icke har direkt stöd i arbetsordningen, praktiseras däremot icke i Andra Kammaren.

Af förestående redogörelse framgår, att den nu vedertagna ordningen för protokollens uppsättande och utdelande ur snabbhetens synpunkt icke är så tillfredsställande, som kunde vara önskligt. För att i detta afseende komma till någon afsevärd förbättring erfordrades emellertid en fullständigare omläggning af anordningarne, än hvad motionären ifrågasatt: en inskränkning i talarnes rätt att granska anförandena före deras tryckning samt en betydlig tillökning i antalet stenografer. Mot den första åtgärden kunna dock anföras starka erinringar. Då ett tidigare tillhandahållande af talarnes anföranden i alla händelser knappast kunde fylla tidningspressens behof att erhålla snabba och efter dess olika önsknings affattade referat af anförandena, synes kunna sättas i fråga, om icke större vikt ligger på, att de officiella referaten, äfven vid deras första offentliggörande, blifva *riktiga*, än därpå att de blifva fortare tillgängliga. Det var åtminstone denna uppfattning, som gjorde sig gällande, då det år 1905 föreliggande förslaget afslogs. Hvad åter angår ökningen af stenografernas antal, har det redan under nuvarande förhållanden understundom visat sig förenadt med en viss svårighet att fylla det erforderliga antalet. En sådan ökning torde därför, utan särskilda åtgärder från Riksdagens sida, under nuvarande förhållanden ej kunna äga rum.

Beträffande de af motionären ifrågasatta åtgärderna möter i sistberörda förhållande jämväl ett hinder för förkortning af den tid, hvarinom de upptecknade anförandena skola för genomläsning aflämnas å Kammarens kansli.

Likaså torde det, om rätten till granskning af anförandena skall hafva något värde, tiden därför icke låta sig afsevärdt förkortas. I all synnerhet för ledamöter, som äro strängt upptagna af utskottsarbete, torde den nu medgifna tiden af tre dagar knappast kunna anses längre, än som behöfves. Det synes dock, som borde i arbetsordningen tydligt angifvas, hvad äfven med nuvarande affattning torde vara meningen, att yttrandena skola vara justerade inom tre dagar från det de blifva å kansliet tillgängliga — d. v. s. tredje dagen kl. 10 f. m. — detta i ändamål att medgifva protokollets tidigare uppläsning, hvarom mera nedan. Likaså borde kunna meddelas föreskrift, som föranleder att protokollet kan få tryckas färdigt, äfven om yttranden, som hemtagits till granskning, icke inom rätt tid återställts.

Hvad protokollets uppläsning i Kammaren angår, bör denna kunna framflyttas till samma dag som yttrandena skola vara justerade, eller

den sjätte dagen. Vinsten häraf blefve, särskildt hvad protokoll öfver lördagsplenum angår, betydligare än hvad som betingas af den vunna dagen. Detta protokoll kan nu, då detsamma ibland icke aflämnas till tryckeriafdelningen förr än påföljande lördag, vid tid då arbetet på tryckerierna i vanliga fall redan upphört för dagen, icke börja att sättas förr än första arbetsdagen i veckan därpå. Om det däremot utlämnas på fredagen, vinnas i detta hänseende en afsevärd tid.

Vidkommande förslaget, att yttrandena skola i Kamrarne först utdelas arkvis och sedan sammanföras i häften, som därpå äfven utdelas, så möter mot en sådan åtgärd ur teknisk synpunkt intet hinder. De första arken af ett protokollshäfte skulle naturligen härigenom blifva tidigare tillgängliga. Ej heller torde kostnaden för tryckningen af den större upplaga, som härför erfordras, hvilken kostnad beräknats till omkring 1,800 kronor, böra utgöra något hinder. Men det må ju kunna sättas i fråga, om kamrarnes ledamöter skulle anse sig särdeles betjänta med att i lösa ark på olika tider få till sig utdelade delar af diskussionen från ett och samma plenum, ja i samma fråga. Undertecknade hafva därför hyst tvekan, huruvida en sådan åtgärd skulle, med afseende på det ändamål som man vill vinna, vara af något egentligt praktiskt värde eller eljest tillfredsställande och ansett sig icke böra förordas densamma.

De ändringar i Kammarens arbetsordning, som skulle betingas af hvad undertecknade här ofvan förordat, äro alltså följande: i mom. 2:o ändras sjunde dagen till sjätte och i mom. 4:o utbytes uttrycket »under nästföljande tre dagar» mot »till tredje dagen därefter», hvarjämte sista punkten något ändras och en punkt tillägges därom att protokollet skall omedelbart efter justeringen befordras till trycket.

Undertecknade få på grund häraf hemställa,

att Andra Kammaren, med anledning af förevarande motion, måtte besluta att mom. 2:o och 4:o i § 15 af Kammarens arbetsordning må erhålla följande ändrade lydelse:

2:o) Omförmälda protokoll skall å *sjätte* dagen därefter, hälgdag oberäknad, om Kammaren då sammanträder, eller i motsatt händelse vid Kammarens näst därefter inträffande sammanträde af sekreteraren uppläsas samt, sedan Kammaren detsamma godkänt, förses med talmannens anteckning därom.

4:o) Yttrande, som ledamot under öfverläggning i ett ärende afgifvit, skall sist tredje dagen därefter klockan 10 förmiddagen finnas för genomläsning tillgängligt i Kammarens kansli och för sådant ändamål där förblifva *till tredje dagen därefter*. Ledamot, som före utgången af nämnda tid justerar sitt yttrande, göra därå anteckning om verkställd justering; annan ledamot dock obetaget att påkalla särskild justering däraf inför Kammarerna vid det i 2 mom. omförmälda tillfälle. Har ledamot icke inom stadgad tid justerat sitt yttrande, anses detsamma ändock som justerat. *Yttrandena böra därefter med protokollet ofördröfligen till trycket befordras.*

Stockholm den 3 april 1908.

B. Lindgren.

Johan Widén.
